



## Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

4. ožujka 2021. \*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Okoliš – Direktiva 92/43/EEZ – Očuvanje prirodnih staništa i divlje faune i flore – Članak 12. stavak 1. – Direktiva 2009/147/EZ – Očuvanje divljih ptica – Članak 5. – Šumarstvo – Zabrane kojima je cilj očuvanje zaštićenih vrsta – Projekt konačne sječe drveća – Područje na kojem obitavaju zaštićene vrste”

U spojenim predmetima C-473/19 i C-474/19

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koje je uputio Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen (Prvostupanjski sud u Vänersborgu, vijeće za sporove o zemljištu i okolišu, Švedska), odlukama od 12. i 13. lipnja 2019., koje je Sud zaprimio 18. lipnja 2019., u postupcima

**Föreningen Skydda Skogen (C-473/19)**

**Naturskyddsföreningen i Härryda,**

**Göteborgs Ornitologiska Förening (C-474/19)**

protiv

**Länsstyrelsen i Västra Götalands län,**

**B. A. B. (C-473/19),**

**U. T. B. (C-474/19),**

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: A. Arabadjiev (izvjestitelj), predsjednik vijeća, K. Lenaerts, predsjednik Suda, u svojstvu suca drugog vijeća, A. Kumin, T. von Danwitz i P. G. Xuereb, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Föreningen Skydda Skogen, E. Götmark,

\* Jezik postupka: švedski

- za Naturskyddsföreningen i Härryda, J. Hort,
  - za češku vladu, M. Smolek, J. Vláčil i L. Dvořáková, u svojstvu agenata,
  - za Europsku komisiju, K. Simonsson, C. Hermes i E. Ljung Rasmussen, u svojstvu agenata,
- saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 10. rujna 2020.,  
donosi sljedeću

### Presudu

- 1 Zahtjevi za prethodnu odluku odnose se na tumačenje članka 12. stavka 1. Direktive Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (SL 1992., L 206, str. 7.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 2., str. 14.; u daljnjem tekstu: Direktiva o staništima), i članka 5. Direktive 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o očuvanju divljih ptica (SL 2010., L 20, str. 7.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 32., str. 128. i ispravak SL 2015., L 75, str. 20.; u daljnjem tekstu: Direktiva o pticama).
- 2 Zahtjevi su upućeni u okviru sporova između Föreningen Skydda Skogen (udruga „Zaštitimo šume”), Naturskyddsföreningen i Härryda (udruga za zaštitu prirode na području Härryda) i Göteborgs Ornitologiska Förening (ornitološko udruženje u Göteborgu), s jedne strane, te Länsstyrelsen i Västra Götalands län (Okružni upravni odbor okruga Västra Götaland, Švedska), B. A. B. i U. T. B., s druge strane, u vezi s odlukom Okružnog upravnog odbora okruga Västra Götaland da ne postupi protiv obavijesti o sječi koja se odnosi na šumsko područje u općini Härryda (Švedska).

### Pravni okvir

#### *Pravo Unije*

##### *Direktiva o staništima*

- 3 Treća, četvrta i šesta uvodna izjava Direktive o staništima glase kako slijedi:

„budući da ova Direktiva, čiji je glavni cilj promicanje održavanja biološke raznolikosti, uzimajući u obzir gospodarske, socijalne, kulturne i regionalne zahtjeve, doprinosi općem cilju održivog razvitka; budući da održavanje takve biološke raznolikosti u određenim slučajevima može zahtijevati održavanje ili čak poticanje čovjekove aktivnosti;

budući da se na europskom području država članica prirodna staništa i dalje pogoršavaju i sve je veći broj divljih vrsta koje su ozbiljno ugrožene; budući da ugrožena staništa i vrste čine prirodno nasljeđe Zajednice, a opasnosti koje im prijete često su prekogranične prirode, radi njihovog je očuvanja potrebno poduzeti mjere na razini Zajednice;

[...]

budući da je radi osiguranja obnove ili održavanja prirodnih staništa i vrsta od interesa Zajednice u povoljnom stanju očuvanosti potrebno odrediti posebna područja očuvanja, kako bi se prema utvrđenim rokovima stvorila koherentna europska ekološka mreža.”

4 U skladu s člankom 1. točkama (i) i (m) te direktive:

„Za potrebe ove Direktive:

[...]

i) *stanje očuvanosti vrste* znači zbroj utjecaja koji djeluju na tu vrstu, a koji bi mogli ugroziti njezinu dugoročnu rasprostranjenost i brojnost populacija unutar područja navedenog u članku 2.;

„Stanje očuvanosti prirodnog staništa’ smatra se ‚povoljnim’ kad:

– podaci o dinamici populacije određene vrste ukazuju da će se ona dugoročno održati kao vijabilna sastavnica svog prirodnog staništa,

i

– prirodan areal vrste se ne smanjuje niti je vjerojatno da će se smanjiti u predvidivoj budućnosti,

i

– postoji, a vjerojatno će i dalje postojati, dovoljno veliko stanište u kojem će se populacije vrste dugoročno održati;

[...]

(m) *primjerak* znači bilo koju životinju ili biljku, bilo živu ili mrtvu, koja pripada nekoj od vrsta navedenih u Prilogu IV. i Prilogu V., svaki njezin dio ili derivat, kao i na ostalu robu za koju se čini, na temelju popratnog dokumenta, pakiranja, oznake ili etikete, ili na temelju svih drugih okolnosti, da su dijelovi ili derivati životinja ili biljaka tih vrsta.”

5 Članak 2. navedene direktive predviđa:

„1. Cilj ove Direktive je doprinijeti osiguranju biološke raznolikosti putem očuvanja prirodnih staništa i divlje faune i flore na europskom području država članica na koje se Ugovor primjenjuje.

2. Mjere poduzete u skladu s ovom Direktivom namijenjene su održavanju ili povratu u povoljno stanje očuvanosti, prirodnih staništa i vrsta divlje faune i flore od interesa Zajednice.

3. Mjere poduzete u skladu s ovom Direktivom uzimaju u obzir gospodarske, socijalne i kulturne potrebe te regionalne i lokalne karakteristike.”

6 Članak 12. stavak 1. iste direktive glasi kako slijedi:

„Države članice poduzimaju sve potrebne mjere za uspostavu sustava stroge zaštite životinjskih vrsta navedenih u Prilogu IV., točki (a) u njihovom prirodnom arealu, zabranjujući:

(a) sve oblike namjernog hvatanja ili ubijanja primjeraka tih vrsta u divljini;

(b) namjerno uznemiravanje tih vrsta, posebno u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih, hibernacije i migracije;

(c) namjerno uništavanje ili uzimanje jaja iz divljine;

(d) oštećivanje ili uništavanje lokaliteta za razmnožavanje ili odmor.”

7 Člankom 16. stavkom 1. Direktive o staništima određuje se:

„Pod uvjetom da ne postoji zadovoljavajuća alternativa i da odstupanje ne šteti održavanju populacija dotičnih vrsta u povoljnom stanju očuvanosti u njihovom prirodnom arealu, države članice mogu odstupiti od odredaba članka 12., 13., 14. i 15. točaka (a) i (b):

- (a) u interesu zaštite divlje faune i flore te očuvanja prirodnih staništa;
  - (b) radi sprečavanja ozbiljne štete, posebno na usjevima, stoci, šumama, ribnjacima i vodama te ostalim tipovima imovine;
  - (c) u interesu javnog zdravlja i javne sigurnosti ili zbog ostalih imperativnih razloga prevladavajućeg javnog interesa, uključujući interese socijalne ili gospodarske prirode te korisnih posljedica od primarnog značaja za okoliš;
  - (d) za potrebe istraživanja i obrazovanja, repopulacije i reintrodukcije tih vrsta te za to potrebnih postupaka razmnožavanja, uključujući umjetno razmnožavanje biljaka;
  - (e) kako bi dopustile, pod strogo nadziranim uvjetima, na selektivnoj osnovi i u ograničenom razmjeru, uzimanje ili držanje određenih primjeraka vrsta navedenih u Prilogu IV., u ograničenom broju koji utvrđuju nadležna državna tijela.”
- 8 U točki (a) Priloga IV. Direktivi o staništima kao životinjska vrsta od značaja za Zajednicu i kojoj je potrebna stroga zaštita navodi se, među ostalim, *Rana arvalis*, koja se najčešće navodi močvarna smeđa žaba.

*Direktiva o pticama*

9 Uvodne izjave 3. do 5. Direktive o pticama glase kako slijedi:

- „(3) Broj mnogih vrsta divljih ptica koje prirodno obitavaju na europskom državnom području država članica opada, u nekim slučajevima vrlo brzo. To opadanje ozbiljno ugrožava očuvanje prirodnog okoliša, posebno zato što se time ugrožava biološka ravnoteža.
- (4) Vrste divljih ptica koje prirodno obitavaju na europskom državnom području država članica uglavnom su migracijske vrste. Te vrste predstavljaju zajedničko nasljeđe i učinkovita zaštita ptica tipičan je prekogranični okolišni problem koji podrazumijeva zajedničku odgovornost.
- (5) Očuvanje vrsta divljih ptica koje prirodno obitavaju na europskom državnom području država članica potrebno je radi ostvarivanja ciljeva Zajednice u pogledu poboljšanja životnih uvjeta i održivog razvoja.”

10 Članak 1. te direktive određuje:

„1. Ova se Direktiva odnosi na očuvanje svih vrsta divljih ptica koje prirodno obitavaju na europskom državnom području država članica na koje se primjenjuje Ugovor. Ona se odnosi na zaštitu tih vrsta, upravljanje i nadzor nad tim vrstama i njome se utvrđuju pravila o njihovom iskorištavanju.

2. Primjenjuje se na ptice, njihova jaja, gnijezda i staništa.”

11 Članak 2. navedene direktive propisuje:

„Države članice poduzimaju potrebne mjere za održavanje populacije vrsta iz članka 1. na razini koja odgovara posebno ekološkim, znanstvenim i kulturološkim zahtjevima, istodobno uzimajući u obzir gospodarske i rekreacijske zahtjeve, ili za prilagođavanje tih vrsta toj razini.”

12 Članak 3. iste direktive predviđa:

„1. S obzirom na zahtjeve iz članka 2., države članice poduzimaju potrebne mjere za očuvanje, održavanje ili ponovnu uspostavu dovoljne raznolikosti i veličine staništa za sve vrste ptica iz članka 1.

2. Očuvanje, održavanje ili ponovna uspostava biotopa i staništa prvenstveno uključuju sljedeće mjere:

- (a) stvaranje zaštićenih područja;
- (b) održavanje i upravljanje u skladu s ekološkim potrebama staništa unutar i izvan zaštićenih zona;
- (c) ponovno uspostavljanje uništenih biotopa;
- (d) stvaranje biotopa.”

13 U skladu s člankom 4. Direktive o pticama:

„1. Vrste ptica navedene u Prilogu I. predmet su posebnih mjera očuvanja koje se odnose na njihova staništa, kako bi se osiguralo njihovo preživljavanje i razmnožavanje na njihovom području raširenosti.

[...]

Države članice posebno klasificiraju područja koja su s obzirom na broj i veličinu najprimjerenija kao posebna zaštićena područja za očuvanje tih vrsta u okviru morskih i kopnenih zemljopisnih područja gdje se primjenjuje ova Direktiva.

[...]

4. U vezi sa zaštićenim područjima iz stavaka 1. i 2., države članice poduzimaju odgovarajuće mjere za sprečavanje onečišćavanja ili pogoršavanja stanja staništa ili bilo kakvih poremećaja koji negativno utječu na ptice u tolikoj mjeri da bi to bilo značajno s obzirom na ciljeve iz ovog članka. Države članice nastoje spriječiti onečišćavanje ili pogoršavanje stanja staništa i izvan tih zaštićenih područja.”

14 Članak 5. te direktive određuje:

„Ne dovodeći u pitanje članke 7. i 9. države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi uspostavile opći sustav zaštite svih vrsta ptica navedenih u članku 1., posebno zabranjujući:

- (a) namjerno ubijanje ili hvatanje na bilo koji način;
- (b) namjerno uništavanje ili oštećivanje njihovih gnijezda i jaja ili uklanjanje njihovih gnijezda;
- (c) izuzimanje njihovih jaja iz prirode i njihovo posjedovanje, čak i ako su prazna;
- (d) namjerno uznemiravanje tih ptica, posebno u razdoblju razmnožavanja ili podizanja mladunčadi, u tolikoj mjeri da bi to uznemiravanje bilo značajno s obzirom na ciljeve iz [ove Direktive].

[...]”

15 Članak 9. stavak 1. navedene direktive predviđa:

„Države članice mogu odstupiti od odredaba iz članka od 5. do 8., ako ne postoji drugo zadovoljavajuće rješenje, iz sljedećih razloga:

- (a) – u interesu javnog zdravlja i sigurnosti,
  - u interesu sigurnosti zračnog prometa,
  - radi sprečavanja nanošenja ozbiljne štete usjevima, stoci, šumama, ribnjacima i vodama,
  - radi zaštite flore i faune;
- (b) za potrebe istraživanja i obrazovanja, obnavljanja populacija, ponovnog unošenja vrsta, te za potrebe uzgoja koji je neophodan za te namjene;
- (c) radi izdavanja dozvola, pod strogo nadziranim uvjetima i na selektivnoj osnovi, za hvatanje, držanje ili drugo razborito korištenje određenih ptica u malom broju.”

16 Članak 14. Direktive o pticama glasi kako slijedi:

„Države članice mogu uvesti zaštitne mjere koje su strože od mjera predviđenih ovom Direktivom.”

### *Švedsko pravo*

17 Članak 4. prvi stavak artskyddsförordningena (2007:845) (Pravilnik o zaštiti vrsta (2007:845); u daljnjem tekstu: Pravilnik o zaštiti vrsta), koji je donesen na temelju članka 1. poglavlja 8. miljöbalken, lag (1998:808) ((Zakon o uvođenju Zakonika o okolišu (1998:808)) radi prenošenja u švedsko pravo članka 5. Direktive Vijeća 79/409/EEZ od 2. travnja 1979. o očuvanju divljih ptica (SL 1979., L 103, str. 1.), čiji su izrazi preuzeti u članku 5. Direktive o pticama, koja je stavila izvan snage i zamijenila Direktivu 79/409, i članka 12. Direktive o staništima određuje:

„Što se tiče divljih ptica i vrsta divljih životinja koje imaju oznaku ‚N’ ili ‚n’ te su navedene u Prilogu I. ovom pravilniku, zabranjuje se:

1. namjerno hvatanje ili ubijanje životinja;
2. namjerno uznemiravanje životinja, posebno u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih, hibernacije i migracije;
3. namjerno uništavanje ili uzimanje jaja iz divljine, i
4. oštećivanje ili uništavanje lokaliteta za razmnožavanje ili odmor životinja.

Zabrane se odnose na sve životne faze životinja.

[...]”

18 Člankom 4. stavkom 1. točkama 1. do 3. tog pravilnika tako se prenose namjerna djela zabranjena člankom 5. točkama (a) do (d) Direktive o pticama i člankom 12. stavkom 1. točkama (a) do (c) Direktive o staništima. Člankom 4. prvim stavkom točkom 4. tog pravilnika prenosi se članak 12. stavak 1. točka (d) Direktive o staništima.

- 19 Prilog I. Pravilniku o zaštiti vrsta sadržava popis svih vrsta koje se navode u Prilozima I. do III. Direktivi o pticama i u Prilozima II., IV. i V. Direktivi o staništima.
- 20 Iz članka 30. skogsvårdslagen (1979:429) (Zakon o upravljanju šumama (1979:429)) proizlazi da vlada ili upravno tijelo koje je ona odredila mogu izdavati upute u vezi s uzimanjem u obzir prirodnog okoliša, koje se, među ostalim, nalaže u okviru upravljanja šumama.

### Glavni postupci i prethodna pitanja

- 21 Skogsstyrelsen (Agencija za šumarstvo, Švedska) zaprimio je obavijest o sječi koja se odnosi na šumsko područje u općini Härryda. Ta se obavijest odnosila na konačnu sječ, što podrazumijeva uklanjanje gotovo sveg drveća.
- 22 Agencija za šumarstvo donijela je mišljenje o mjerama predostrožnosti koje se preporučuju u tom konkretnom slučaju i ocijenila da se, pod uvjetom da se poštuje njezino mišljenje, aktivnost opisana u toj obavijesti ne protivi nijednoj od zabrana predviđenih Pravilnikom o zaštiti vrsta.
- 23 Kao što to proizlazi iz zahtjeva za prethodnu odluku, šumsko područje na koje se odnosi predmetna obavijest stanište je vrsta zaštićenih Pravilnikom o zaštiti vrsta. Posljedica planiranih mjera u području šumarstva u tom području bila bi uznemiravanje ili ubijanje primjeraka tih zaštićenih vrsta. Osim toga, jaja tih vrsta koja se nalaze u navedenom području bila bi uništena.
- 24 Stoga su tužitelji iz glavnog postupka 22. prosinca 2016. i 17. siječnja 2018. zahtijevali od Okružnog upravnog odbora okruga Västra Götaland, koji je nadležan za nadzor zaštite vrsta u tom okrugu, da postupi protiv obavijesti o sječi i mišljenju Agencije za šumarstvo. Oni smatraju da se planirana sječa protivi zabranama predviđenim Pravilnikom o zaštiti vrsta te zahtijevaju, osobito, da navedeni odbor izvrši svoju zadaću nadzora na temelju tog pravilnika.
- 25 Okružni upravni odbor okruga Västra Götaland odlučio je da nije potrebno ispitati potrebu iznimke od primjene Pravilnika o zaštiti vrsta, što podrazumijeva da se planirana aktivnost, pod uvjetom da uzima u obzir mjere predostrožnosti koje se preporučuju u mišljenju Agencije za šumarstvo, koje je navedeno u točki 22. ove presude, ne protivi nijednoj od navedenih zabrana. Stoga su tužitelji iz glavnog postupka podnijeli tužbu sudu koji je uputio zahtjev protiv te odluke okružnog upravnog odbora okruga Västra Götaland o nedonošenju mjera nadzora.
- 26 Sud koji je uputio zahtjev pojašnjava, s jedne strane, da se člankom 4. Pravilnika o zaštiti vrsta prenosi i članak 5. Direktive o pticama i članak 12. Direktive o staništima, tako da kad je riječ o doseg zabrana taj pravilnik ne razlikuje između vrsta koje potpadaju pod jednu ili drugu direktivu i da se zabrana oštećivanja ili uništavanja lokaliteta za razmnožavanje ili odmor predviđena Direktivom o staništima na temelju nacionalnog prava jednako tako odnosi na ptice. On smatra da to prenošenje nije sporno jer je Direktiva o pticama direktiva o minimalnom usklađivanju donesena na temelju članka 175. stavka 1. UEZ-a.
- 27 S druge strane, sud koji je uputio zahtjev dodaje da se predmeti u kojima odlučuje odnose na utjecaj šumarske aktivnosti o kojoj je riječ u glavnom postupku na određen broj vrsta ptica koje su obuhvaćene Direktivom o pticama, od kojih se na više njih odnosi Prilog I. toj direktivi, kao i na vrstu *Rana arvalis*, koja se obično navodi kao močvarna smeđa žaba, na koju se odnosi Prilog IV. točka (a) Direktivi o staništima, a na koju se primjenjuje stroga zaštita predviđena tom direktivom i koja se nalazi u predmetnom području sječe. U tom pogledu on navodi da se te vrste vrlo vjerojatno služe dotičnim područjem kao lokalitetom za razmnožavanje. Međutim, potonja će se uništiti ili oštetiti planiranom sječom.



28 Navedeni sud tako smatra da mu je tumačenje određenih pojmova Direktive o pticama i Direktive o staništima potrebno da bi mogao riješiti pitanja koja su pred njim istaknuta i da bi u tom kontekstu mogao provjeriti usklađenost s tim pojmovima nacionalne sudske prakse koja zahtijeva da kada aktivnost slijedi cilj koji je različit od cilja na koji se odnose zabrane koje se nalaze u navedenim direktivama, da bi se te zabrane primjenjivale iz te aktivnosti mora proizlaziti opasnost od štetnih učinaka na stanje očuvanosti zaštićenih vrsta.

29 U tim je okolnostima Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen (Prvostupanjski sud u Vänersborgu, vijeće za sporove o zemljištu i okolišu, Švedska) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja, koja su na jednak način formulirana u predmetima C-473/19 i C-474/19:

- „1. Treba li članak 5. [Direktive o pticama] tumačiti na način da mu se protivi nacionalna praksa u skladu s kojom se zabrana odnosi samo na vrste navedene u Prilogu I. toj direktivi ili koje su u određenoj mjeri ugrožene ili su izložene dugoročnom opadanju populacijske razine?
2. Treba li pojmove ‚namjerno ubijanje/uznemiravanje/uništavanje‘ iz članka 5. točaka (a) do (d) Direktive o pticama i članka 12. stavka 1. točaka (a) do (c) Direktive [o staništima] tumačiti na način da im se protivi nacionalna praksa u skladu s kojom, ako je svrha određene mjere očito različita od ubijanja ili uznemiravanja vrsta (primjerice, mjere u području šumarstva ili prostornog uređenja), kako bi se primijenile zabrane mora postojati mjerama izazvana opasnost od štetnih učinaka na stanje očuvanosti vrsta?

Prvo i drugo pitanje postavljeno je, među ostalim, s obzirom na:

- činjenicu da se članak 5. Direktive o pticama odnosi na zaštitu svih vrsta ptica navedenih u članku 1. stavku 1.
  - te s obzirom na način na koji se u članku 1. točki (m) Direktive o staništima definira pojam ‚primjerak‘,
  - činjenicu da se pitanje stanja očuvanosti vrste smatra relevantnim uglavnom u kontekstu odstupanja iz članka 16. Direktive o staništima (odstupanje zahtijeva da ne postoji druga zadovoljavajuća alternativa i da odstupanje ne šteti održavanju populacija dotičnih vrsta u povoljnom stanju očuvanosti u njihovu prirodnom arealu) ili članka 9. Direktive o pticama (odstupanje mora biti u skladu s tom direktivom koja u članku 2. zahtijeva od država članica da poduzimaju potrebne mjere za održavanje populacije vrsta ptica iz članka 1. na razini koja odgovara posebno ekološkim, znanstvenim i kulturološkim zahtjevima).
3. Ako je odgovor na bilo koji dio drugog pitanja takav da se, kako bi se primjenjivala zabrana, šteta ocjenjuje na nekoj drugoj razini koja nije pojedinačna, treba li ocjenu izvršiti u nekom od sljedećih opsega ili na nekoj od sljedećih razina:
    - (a) određeni geografski ograničen dio populacije kako je definiran pod točkom (a), primjerice unutar granica regije, države članice ili Europske unije;
    - (b) dotična lokalna populacija (biološki izolirana od drugih populacija vrste);
    - (c) dotična metapopulacija; ili
    - (d) cjelokupna populacija vrste u okviru relevantnog biogeografskog regionalnog područja areala vrste?
  4. Treba li izraz ‚oštećivanje ili uništavanje‘ lokaliteta za razmnožavanje životinja iz članka 12. točke (d) Direktive o staništima tumačiti tako da mu se protivi nacionalna praksa koja podrazumijeva da se, unatoč preventivnim mjerama, gubi kontinuirana ekološka funkcionalnost prirodnog staništa dotične vrste u određenom području, bilo oštećivanjem, uništavanjem ili



pogoršavanjem, izravno ili neizravno, pojedinačno ili kumulativno, tako da se zabrana primjenjuje samo ako je vjerojatno da će se stanje očuvanosti dotične vrste pogoršati na jednoj od razina navedenih u trećem pitanju?

5. Ako je odgovor na četvrto pitanje niječan, odnosno ako se, kako bi se primjenjivala zabrana, šteta ocjenjuje na razini koja nije stanište u pojedinačnom području, treba li se ocjena izvršiti u nekom od sljedećih opsega ili na nekoj od sljedećih razina:
- (a) određeni geografski ograničen dio populacije kako je definiran točkom (a), primjerice unutar granica regije, države članice ili Europske unije;
  - (b) dotična lokalna populacija (biološki izolirana od drugih populacija vrste);
  - (c) dotična metapopulacija;
  - (d) cjelokupna populacija vrste u okviru relevantnog biogeografskog regionalnog područja areala vrste?

Drugo i četvrto pitanje [...] uključuju pitanje prestaje li se primjenjivati sustav stroge zaštite iz direktiva [o pticama i staništima] na vrste u odnosu na koje je cilj Direktive [o staništima] (povoljno stanje očuvanosti) postignut.”

- 30 Odlukom predsjednika Suda od 22. srpnja 2019. predmeti C-473/19 i C-474/19 spojeni su u svrhu pisanog i usmenog postupka te presude.

## O prethodnim pitanjima

### *Prvo pitanje*

- 31 Prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev pita treba li članak 5. Direktive o pticama tumačiti na način da mu se protivi nacionalna praksa u skladu s kojom se zabrane predviđene tom odredbom odnose samo na vrste navedene u Prilogu I. toj direktivi ili koje su u određenoj mjeri ugrožene ili su izložene dugoročnom opadanju populacijske razine.
- 32 U skladu s ustaljenom sudskom praksom, prilikom tumačenja odredbe prava Unije valja uzeti u obzir ne samo formulaciju te odredbe nego i kontekst u kojem se nalazi te ciljeve propisa kojeg je dio (presuda od 2. srpnja 2020., Magistrat der Stadt Wien (Grand hamster), C-477/19, EU:C:2020:517, t. 23. i navedena sudska praksa).
- 33 Kao prvo, valja istaknuti da prema samim izrazima članka 5. Direktive o pticama ne dovodeći u pitanje njezine članke 7. i 9. države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi uspostavile opći sustav zaštite svih vrsta ptica navedenih u članku 1. te direktive, uključujući posebno zabrane navedene u tom članku 5.
- 34 U skladu s člankom 1. stavkom 1. Direktiva o pticama odnosi se na „očuvanje svih vrsta divljih ptica koje prirodno obitavaju na europskom državnom području država članica na koje se primjenjuje Ugovor”.
- 35 Članak 5. Direktive o pticama tako od država članica zahtijeva da donesu potpun i učinkovit zakonodavni okvir, provedbom konkretnih i posebnih zaštitnih mjera, kao što je to predviđeno člankom 12. Direktive o staništima, koje moraju omogućiti stvarno poštovanje zabrana navedenih u članku 5. Direktive o pticama kojima je cilj u biti zaštititi vrste, lokalitete za razmnožavanje i odmor ptica obuhvaćene tom direktivom (vidjeti u tom smislu presudu od 17. travnja 2018., Komisija/Poljska (Beloveška šuma), C-441/17, EU:C:2018:255, t. 252.).

- 36 Iz jasnih i nedvosmislenih izraza članka 5. Direktive o pticama stoga proizlazi da se primjena zabrana iz te odredbe nikako ne odnosi samo na vrste koje su navedene u Prilogu I. toj direktivi, ili koje su u određenoj mjeri ugrožene ili su izložene dugoročnom opadanju populacijske razine.
- 37 Kao drugo, valja istaknuti da ni kontekst u kojem se nalazi članak 5. Direktive o pticama ni predmet ni svrha te direktive ne omogućuju da se njezino područje primjene ograniči na tri kategorije vrsta ptica koje sud koji je uputio zahtjev tako navodi u svojem prvom pitanju.
- 38 U tom pogledu važno je podsjetiti na to da je u skladu s člankom 191. stavkom 2. UFEU-a politika Unije u području okoliša usmjerena prema postizanju visokog stupnja zaštite. Usto, ona se osobito temelji na načelu predostrožnosti te na načelu preventivnog djelovanja kao i načelu da se šteta nanesena okolišu popravljiva ponajprije na samom izvoru.
- 39 Kao što to proizlazi iz 3., 4. i 5. uvodne izjave Direktive o pticama, broj mnogih vrsta divljih ptica koje prirodno obitavaju na europskom državnom području država članica opada, što ozbiljno ugrožava očuvanje prirodnog okoliša. Stoga očuvanje takvih vrsta ptica, koje su uglavnom migracijske vrste i tako predstavljaju zajedničko nasljeđe, potrebno je radi ostvarivanja ciljeva Unije u pogledu poboljšanja životnih uvjeta i održivog razvoja.
- 40 Sud je također već podsjetio na to da Direktiva o pticama, čije područje primjene obuhvaća sve vrste ptica koje prirodno obitavaju na europskom državnom području država članica na koje se primjenjuje Ugovor, u svojem članku 2. predviđa da države članice poduzimaju potrebne mjere za održavanje populacije svih tih vrsta ptica na razini koja odgovara posebno ekološkim, znanstvenim i kulturološkim zahtjevima, istodobno uzimajući u obzir gospodarske i rekreacijske zahtjeve, ili za prilagođavanje tih vrsta toj razini (vidjeti u tom smislu presudu od 11. srpnja 1996., *Royal Society for the Protection of Birds*, C-44/95, EU:C:1996:297, t. 3.).
- 41 Osim toga, članak 3. Direktive o pticama državama članicama nalaže obveze opće prirode, koje se sastoje od osiguranja dovoljne raznolikosti i veličine staništa u pogledu, poput članka 5. te direktive, svih vrsta ptica iz članka 1. navedene direktive, tj. svih vrsta ptica koje prirodno obitavaju na europskom državnom području država članica na koje se primjenjuje Ugovor.
- 42 Određivanje tog područja primjene povezano je s važnošću potpune i učinkovite zaštite divljih ptica unutar cijele Unije, bez obzira na njihovo mjesto boravka ili područje prolaza i stoga neovisno o nacionalnim zakonodavstvima koja bi određivala zaštitu divljih ptica s obzirom na pojam nacionalnog nasljeđa (vidjeti u tom smislu presudu od 27. travnja 1988., *Komisija/Francuska*, 252/85, EU:C:1988:202, t. 15.).
- 43 Članak 4. Direktive o pticama sadržava točno ciljan i pojačan sustav zaštite koji podrazumijeva posebne obveze osobito u pogledu vrsta divljih ptica navedenih u Prilogu I. toj direktivi (vidjeti u tom smislu presudu od 11. srpnja 1996., *Royal Society for the Protection of Birds*, C-44/95, EU:C:1996:297, t. 19. i 23.), a sastoji se posebnih mjera očuvanja koje se odnose na njihova staništa, kako bi se osiguralo njihovo preživljavanje i razmnožavanje na njihovu području raširenosti. Države članice posebno klasificiraju područja koja su s obzirom na broj i veličinu najprimjerenija kao posebna zaštićena područja za očuvanje vrsta navedenih u Prilogu I. toj direktivi u okviru morskih i kopnenih zemljopisnih područja gdje se primjenjuje navedena direktiva.
- 44 Nasuprot tomu, kao što je to istaknula nezavisna odvjetnica u točki 44. svojeg mišljenja, za potrebe članka 5. Direktive o pticama nije relevantno potpadaju li dotične vrste ptica pod Prilog I. toj direktivi, jesu li u određenoj mjeri ugrožene ili su izložene dugoročnom opadanju populacijske razine.

45 S obzirom na prethodna razmatranja na prvo pitanje valja odgovoriti da članak 5. Direktive o pticama treba tumačiti na način da mu se protivi nacionalna praksa u skladu s kojom se zabrane predviđene tom odredbom odnose samo na vrste navedene u Prilogu I. toj direktivi ili koje su u određenoj mjeri ugrožene ili su izložene dugoročnom opadanju populacijske razine.

### *Drugo pitanje*

46 Uvodno, valja istaknuti da iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da Pravilnik o zaštiti vrsta u pogledu dosega zabrana namjernog hvatanja ili ubijanja te uznemiravanja životinja i uništavanja ili uzimanja jaja iz njegova članka 4. ne razlikuje između vrsta koje potpadaju pod Direktivu o staništima i vrsta koje potpadaju pod Direktivu o pticama. Sud koji je uputio zahtjev konkretno ističe da se člankom 4. prvim stavkom točkama 1. do 3. tog pravilnika prenose namjerna djela koja su tako zabranjena člankom 5. točkama (a) do (d) Direktive o pticama i člankom 12. stavkom 1. točkama (a) do (c) Direktive o staništima.

47 U tom pogledu valja podsjetiti na to da u skladu s člankom 14. Direktive o pticama države članice mogu uvesti zaštitne mjere koje su strože od mjera predviđenih tom direktivom (presuda od 21. srpnja 2011., Azienda Agro-Zootecnica Franchini i Eolica di Altamura, C-2/10, EU:C:2011:502, t. 49.).

48 Stoga i s obzirom na to da sud koji je uputio zahtjev utvrđuje da iz Pravilnika o zaštiti vrsta proizlazi da se zabrane predviđene u članku 12. stavku 1. točkama (a) do (c) Direktive o staništima odnose na ptice, ispitivanje drugog pitanja valja ograničiti na tumačenje te odredbe.

49 U tim okolnostima, valja smatrati da drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 12. stavak 1. točke (a) do (c) Direktive o staništima tumačiti na način da mu se, s jedne strane, protivi nacionalna praksa u skladu s kojom se – kada je svrha čovjekove aktivnosti, kao što su mjere u području šumarstva ili prostornog uređenja, očito različita od ubijanja ili uznemiravanja životinjskih vrsta – zabrane predviđene tom odredbom primjenjuju samo u slučaju opasnosti od štetnih učinaka na stanje očuvanosti dotičnih vrsta i, s druge strane, da se zaštita koju pruža navedena odredba prestaje primjenjivati na vrste koje su postigle povoljno stanje očuvanosti.

50 Najprije je važno podsjetiti na to da se člankom 12. stavkom 1. točkama (a) do (c) Direktive o staništima državama članicama nalaže da poduzmu potrebne mjere za uspostavu sustava stroge zaštite životinjskih vrsta navedenih u točki (a) Priloga IV. toj direktivi u njihovu prirodnom arealu, zabranjujući sve oblike namjernog hvatanja ili ubijanja primjeraka tih vrsta, namjerno uznemiravanje tih vrsta i namjerno uništavanje ili uzimanje jaja iz divljine.

51 Sud je presudio da je kako bi se ispunio uvjet koji se odnosi na namjeru iz članka 12. stavka 1. točke (a) Direktive o staništima, potrebno utvrditi da je autor radnje htio ubijanje primjerka zaštićene životinjske vrste ili je barem pristao na mogućnost takvog hvatanja ili ubijanja (presuda od 18. svibnja 2006., Komisija/Španjolska, C-221/04, EU:C:2006:329, t. 71.). Isto se utvrđenje primjenjuje na zabrane iz članka 12. stavka 1. točaka (b) i (c) te direktive.

52 Konkretno, Sud je kao namjerno uznemiravanje u smislu članka 12. stavka 1. točke (b) Direktive o staništima kvalificirao djela poput kretanja motocikala po plaži unatoč upozorenjima o postojanju gnijezda zaštićenih morskih kornjača i prisutnost pedalina i malih brodova u morskom području dotičnih plaža, te je presudio da država članica povređuje obveze koje ima na temelju članka 12. stavka 1. točke (b) te direktive u slučaju kad ne poduzima sve potrebne konkretne mjere da bi se izbjeglo namjerno uznemiravanje zaštićene životinjske vrste u razdoblju razmnožavanja (vidjeti u tom smislu presudu od 18. svibnja 2006., Komisija/Španjolska, C-221/04, EU:C:2006:329, t. 70. i navedenu sudsku praksu).

- 53 Stoga se zabrane iz članka 12. stavka 1. točaka (a) do (c) Direktive o staništima mogu primjenjivati na aktivnost, kao što su mjere u području šumarstva ili prostornog uređenja, čija je svrha očito različita od namjernog hvatanja, ubijanja ili uznemiravanja životinjskih vrsta ili uništavanja ili uzimanja jaja.
- 54 Kad je riječ o relevantnosti stanja očuvanosti životinjske vrste u okviru članka 12. stavka 1. točaka (a) i (c) Direktive o staništima, valja istaknuti da potreba provođenja ispitivanja situacije na pojedinačnoj razini dotične vrste proizlazi iz samog teksta te odredbe, koja državama članicama nalaže da zabrane određena djela koja utječu na „primjerke” ili „jaja” životinjskih vrsta.
- 55 Međutim, mora se utvrditi da se definicija pojma „stanje očuvanosti vrste” iz članka 1. točke (i) te direktive izričito odnosi na „brojnost populacija [vrste]”, a ne na posebnu situaciju pojedinca ili primjerka navedene vrste, tako da se to stanje očuvanosti utvrđuje ili ocjenjuje osobito s obzirom na populacije dotičnih vrsta.
- 56 Osim toga, kad je riječ o članku 12. stavku 1. točki (b) Direktive o staništima, koja sadržava zabranu namjernog uznemiravanja vrsta, posebno u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih, hibernacije i migracije, valja istaknuti da u dijelu u kojem nastoji naglasiti veliku važnost navedene zabrane tijekom razdoblja u kojem su ti primjerci posebno ranjivi, osobito s gledišta njihove sposobnosti ili uspjeha razmnožavanja, a čije ugrožavanje tako osobito može štetno utjecati na stanje očuvanosti dotične vrste, ta odredba prema samom svojem tekstu ipak ne isključuje da djela koja ne dovode do takve opasnosti mogu, ovisno o slučaju, biti njome obuhvaćena.
- 57 Iz toga proizlazi da provedba sustava zaštite propisanog u članku 12. stavku 1. točkama (a) do (c) Direktive o staništima ne zahtijeva postojanje opasnosti da će određena aktivnost imati štetne učinke na stanje očuvanosti pojedinih životinjskih vrsta.
- 58 Zatim, kad je riječ o kontekstu u kojem se nalazi ta odredba, valja utvrditi da je ispitivanje učinaka radnje na stanje očuvanosti dotične životinjske vrste, nasuprot tomu, relevantno u okviru odstupanja donesenih na temelju članka 16. Direktive o staništima.
- 59 Naime, u okviru ispitivanja tih odstupanja provodi se ocjena učinaka predmetne aktivnosti na stanje očuvanosti populacija dotičnih vrsta te potrebe predmetne aktivnosti i alternativnih rješenja koja omogućuju ostvarivanje cilja navedenog u prilog traženom odstupanju.
- 60 Međutim, uvjetovanje primjene zabrana iz članka 12. stavka 1. točaka (a) do (c) Direktive o staništima opasnošću od štetnog učinka predmetne aktivnosti na stanje očuvanosti dotične vrste moglo bi dovesti do zaobilazanja ispitivanja predviđenog člankom 16. te direktive i stoga bi za posljedicu imalo to da se taj članak, te odstupajuće odredbe i strogi uvjeti koji iz njih proizlaze, liše korisnog učinka. Ne može se smatrati da je takvo tumačenje u skladu s načelima predostrožnosti i preventivnog djelovanja navedenima u točki 38. ove presude te s povećanom razinom zaštite primjeraka životinjskih vrsta i jaja iz članka 12. stavka 1. točaka (a) do (c) navedene direktive.
- 61 Prema tome tekst i kontekst te odredbe isključuju to da se primjenjivost zabrana iz navedene odredbe na aktivnost, poput mjera u području šumarstva ili prostornog uređenja, uvjetuje postojanjem opasnosti od štetnog učinka na stanje očuvanosti dotične životinjske vrste, pri čemu to tumačenje također potvrđuju ciljevi Direktive o staništima.
- 62 U tom pogledu, iz treće uvodne izjave navedene direktive proizlazi da s obzirom na to da je njezin glavni cilj održavanje biološke raznolikosti, uzimajući u obzir gospodarske, socijalne, kulturne i regionalne zahtjeve, ona doprinosi općem cilju održivog razvitka.

- 63 U tom kontekstu šesta uvodna izjava Direktive o staništima precizira da je radi osiguranja obnove ili održavanja prirodnih staništa i vrsta od interesa Zajednice u povoljnom stanju očuvanosti potrebno odrediti posebna područja očuvanja, kako bi se prema utvrđenim rokovima stvorila koherentna europska ekološka mreža.
- 64 Nadalje, potrebno je podsjetiti na to da je cilj Direktive o staništima, u skladu s njezinim člankom 2. stavkom 1., doprinijeti osiguranju biološke raznolikosti putem očuvanja prirodnih staništa i divlje faune i flore na europskom području država članica. Usto, u skladu s člankom 2. stavkom 2. te direktive, mjerama poduzetim u tu svrhu cilj je „održavati ili povratiti u povoljno stanje očuvanosti prirodna staništa i vrste divlje faune i flore od interesa Zajednice”.
- 65 Stoga iz tih ciljeva također proizlazi da, s obzirom na to da se Direktiva o staništima također odnosi na „održavanje” povoljnog stanja očuvanosti, valja smatrati da vrste koje su postigle takvo stanje očuvanosti moraju biti zaštićene od svakog pogoršanja tog stanja.
- 66 Stoga valja utvrditi da se članak 12. stavak 1. Direktive o staništima ne može tumačiti na način da ta odredba predviđa prestanak svoje primjene na vrste koje su postigle povoljno stanje očuvanosti.
- 67 Za potrebe primjene članka 12. stavka 1. točaka (a) do (c) te direktive, na sudu koji je uputio zahtjev je da ispita, konkretno, jesu li životinjske vrste obuhvaćene navedenom direktivom, poput onih navedenih u zahtjevima za prethodnu odluku, prisutne u području sječe o kojoj je riječ u glavnom postupku.
- 68 U tom pogledu, valja istaknuti da vrsta *Rana arvalis*, koja se najčešće navodi kao močvarna smeđa žaba, kao što to pojašnjava sud koji je uputio zahtjev, vjerojatno ima svoje prirodno stanište u području na koje se odnosi obavijest o sječi o kojoj je riječ u glavnom postupku. Ta se vrsta nalazi među životinjskim vrstama koje su zaštićene Direktivom o staništima i koje su predmet stroge zaštite na temelju članka 12. te direktive.
- 69 Osim toga, sud koji je uputio zahtjev navodi da u području o kojem je riječ u glavnom postupku, barem vrste *Tetrao urogallus*, koji se najčešće navodi kao tetrijeb gluhan, *Pernis apivorus*, koji se najčešće navodi kao škanjac osaš i *Accipiter gentilis*, koji se najčešće navodi kao jastreb, koje se sve nalaze u Prilogu I. toj direktivi i koje su tako najugroženije vrste ptica imaju ondje svoja prirodna staništa.
- 70 Na sudu koji je uputio zahtjev je da također ispita potpadaju li uvjeti u kojima valja izvršiti sječu o kojoj je riječ u glavnom postupku pod prakse preventivnog i održivog upravljanja šumama koje su u skladu sa zahtjevima o očuvanju koji proizlaze iz Direktive o staništima.
- 71 Taj sud ističe da je na njemu osobito da utvrdi koliko mjere predostrožnosti koje je preporučila Agencija za šumarstvo mogu pridonijeti smanjenju opasnosti od štete na takvoj razini da se na aktivnost o kojoj je riječ u glavnom postupku više ne primjenjuju zabrane predviđene člankom 4. Pravilnika o zaštiti vrsta i jesu li kako bi se izbjegla primjena tih zabrana potrebne dodatne mjere predostrožnosti.
- 72 U tom pogledu, iz spisa kojim Sud raspolaže proizlazi da Agencija za šumarstvo nije ispitala nijedan dobrovoljni plan u području šumarstva u okviru postupanja po obavijesti o sječi o kojoj je riječ u glavnom postupku. Usto, nacionalna uprava nije provjerila može li se ta sječa izvršiti uz puno poštovanje zabrana predviđenih Pravilnikom o zaštiti vrsta.
- 73 Usto, mišljenje Agencije za šumarstvo nije obvezujuće za vlasnike zemljišta te se ne može predvidjeti nijedna kaznena sankcija u slučaju nepoštovanja zaključaka propisanih tim mišljenjem. Tužitelji iz glavnog postupka smatraju da to mišljenje u svakom slučaju ne sadržava elemente na temelju kojih se



može saznati žive li zaštićene vrste na području na koje se odnosi sječa, iako su toj agenciji skrenuli pozornost na njihovu prisutnost na navedenom području. Kad je riječ o obavijesti o sječi o kojoj je riječ u glavnom postupku, u njoj se ne navodi razdoblje godine u kojem će se ta sječa izvršiti.

- 74 Osim toga, udruga „Zaštitimo šume” precizira da ako će šumsko područje o kojem je riječ u glavnom postupku biti predmet sječe u skladu s mišljenjem koje je izdala Agencija za šumarstvo, nestat će šumski okoliš, što će također dovesti do nestanka dijela prirodnih staništa zaštićenih vrsta koje su ondje prisutne i tako zaprijetiti njihovu dugoročnom preživljavanju.
- 75 U tim okolnostima, valja podsjetiti na to da poštovanje članka 12. stavka 1. točaka (a) do (c) Direktive o staništima nalaže da države članice moraju ne samo donijeti potpun zakonodavni okvir nego i provoditi konkretne i posebne zaštitne mjere. Isto tako, takav sustav stroge zaštite pretpostavlja donošenje usklađenih i koordiniranih preventivnih mjera. Taj sustav stroge zaštite mora, dakle, omogućiti stvarno izbjegavanje ugrožavanja zaštićenih životinjskih vrsta kako su navedena u toj odredbi (vidjeti u tom smislu presudu od 11. lipnja 2020., *Alianța pentru combaterea abuzurilor*, C-88/19, EU:C:2020:458, t. 23. i navedenu sudsku praksu).
- 76 Naime, za potrebe ostvarivanja ciljeva Direktive o staništima važno je da nadležna tijela mogu predvidjeti aktivnosti koje bi bile štetne za vrste zaštićene tom direktivom, a da u tom pogledu nije važno da se predmet aktivnosti o kojoj je riječ sastoji od ubijanja ili uznemiravanja tih vrsta.
- 77 Stoga će na sudu koji je uputio zahtjev biti da provjeri temelje li se mjere u području šumarstva poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku na preventivnom pristupu koji uzima u obzir potrebe očuvanja dotičnih vrsta i jesu li one planirane i izvršene tako da se ne prekrše zabrane koje proizlaze iz članka 12. stavka 1. točaka (a) do (c) Direktive o staništima, uzimajući u obzir, kao što to proizlazi iz članka 2. stavka 3. te direktive, gospodarske, socijalne, kulturne i regionalne i lokalne zahtjeve.
- 78 S obzirom na sva prethodna razmatranja na drugo pitanje valja odgovoriti da članak 12. stavak 1. točke (a) do (c) Direktive o staništima treba tumačiti na način, s jedne strane, da mu se protivi nacionalna praksa u skladu s kojom se – kada je svrha čovjekove aktivnosti, kao što su mjere u području šumarstva ili prostornog uređenja, očito različita od ubijanja ili uznemiravanja životinjskih vrsta – zabrane predviđene tom odredbom primjenjuju samo u slučaju opasnosti od štetnih učinaka na stanje očuvanosti dotičnih vrsta i, s druge strane, da se zaštita koju pruža navedena odredba ne prestaje primjenjivati na vrste koje su postigle povoljno stanje očuvanosti.

#### *Četvrto pitanje*

- 79 Četvrtim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 12. stavak 1. točku (d) Direktive o staništima tumačiti na način da mu se protivi nacionalna praksa koja podrazumijeva da u slučaju da se, unatoč preventivnim mjerama, gubi kontinuirana ekološka funkcionalnost prirodnog staništa dotične vrste u određenom području, bilo oštećivanjem, uništavanjem ili pogoršavanjem, izravno ili neizravno, pojedinačno ili kumulativno, zabrana predviđena tom odredbom primjenjuje samo ako je vjerojatno da će se stanje očuvanosti dotične vrste pogoršati.
- 80 To pitanje proizlazi iz dvostruke pretpostavke koju iznosi navedeni sud, a što je na njemu da potvrdi, prema kojoj se, s jedne strane, zaštićene vrste ptica i močvarnih smeđih žaba služe prijavljenim područjem kao lokalitetom za razmnožavanje koje će se uništiti ili oštetiti sječom o kojoj je riječ u glavnom postupku i, s druge strane, zbog te sječe izgubit će se kontinuirana ekološka funkcionalnost prirodnog staništa dotičnih vrsta.
- 81 Kako bi se odgovorilo na navedeno pitanje, najprije valja podsjetiti na to da se u skladu s člankom 12. stavkom 1. točkom (d) Direktive o staništima stroga zaštita predviđena tom odredbom odnosi na zabranu „oštećivanja ili uništavanja lokaliteta za razmnožavanje ili odmor”.



- 82 Upravo s obzirom na taj sustav zaštite Sud je već presudio da djela na koja se odnosi ta odredba nisu samo namjerna djela nego i nenamjerna. Ne ograničivši zabranu navedenu u članku 12. stavku 1. točki (d) Direktive o staništima na namjerna djela, za razliku od onoga što je predviđeno za djela iz njezina članka 12. stavka 1. točaka (a) do (c), zakonodavac Unije pokazao je namjeru da lokalitetima za razmnožavanje ili odmor dodijeli povećanu zaštitu od radnji kojima se uzrokuje njihovo oštećivanje ili uništavanje (presuda od 2. srpnja 2020., Magistrat der Stadt Wien (Grand hamster), C-477/19, EU:C:2020:517, t. 27. i navedena sudska praksa).
- 83 Usto, Sud je naglasio da se stroga zaštita predviđena u članku 12. stavku 1. točki (d) Direktive o staništima primjenjuje neovisno o broju primjeraka dotične vrste prisutnih u dotičnom području (presuda od 17. travnja 2018., Komisija/Poljska (Beloveška šuma), C-441/17, EU:C:2018:255, t. 237.).
- 84 Stoga valja utvrditi da, s obzirom na to da provedba sustava zaštite predviđenog člankom 12. stavkom 1. točkom (d) te direktive ne ovisi o broju primjeraka dotične vrste, ona ne može, kao što je to nezavisna odvjetnica istaknula u točkama 53. i 55. svojeg mišljenja, biti uvjetovana postojanjem opasnosti od štetnih učinaka na stanje očuvanosti te vrste.
- 85 Valja dodati da se razmatranja navedena u točkama 58. do 77. ove presude po analogiji primjenjuju na zabrane predviđene u članku 12. stavku 1. točki (d) Direktive o staništima.
- 86 Iz prethodnog navedenog proizlazi da na četvrto pitanje valja odgovoriti da članak 12. stavak 1. točku (d) Direktive o staništima treba tumačiti na način da mu se protivi nacionalna praksa koja podrazumijeva da se u slučaju da se, unatoč preventivnim mjerama, gubi kontinuirana ekološka funkcionalnost prirodnog staništa dotične vrste u određenom području, bilo oštećivanjem, uništavanjem ili pogoršavanjem, izravno ili neizravno, pojedinačno ili kumulativno, zabrana predviđena tom odredbom primjenjuje samo ako je vjerojatno da će se stanje očuvanosti dotične vrste pogoršati.

### *Treće i peto pitanje*

- 87 Uzimajući u obzir odgovore na drugo i četvrto pitanje, nije potrebno odgovoriti na treće i peto pitanje.

### **Troškovi**

- 88 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (drugo vijeće) odlučuje:

- Članak 5. Direktive 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o očuvanju divljih ptica treba tumačiti na način da mu se protivi nacionalna praksa u skladu s kojom se zabrane predviđene tom odredbom odnose samo na vrste navedene u Prilogu I. toj direktivi ili koje su u određenoj mjeri ugrožene ili su izložene dugoročnom opadanju populacijske razine.**
- Članak 12. stavak 1. točke (a) do (c) Direktive Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore treba tumačiti na način, s jedne strane, da mu se protivi nacionalna praksa u skladu s kojom se – kada je svrha čovjekove aktivnosti, kao što su mjere u području šumarstva ili prostornog uređenja, očito različita od ubijanja ili uznemiravanja životinjskih vrsta – zabrane predviđene tom odredbom primjenjuju samo u**

slučaju opasnosti od štetnih učinaka na stanje očuvanosti dotičnih vrsta i, s druge strane, da se zaštita koju pruža navedena odredba ne prestaje primjenjivati na vrste koje su postigle povoljno stanje očuvanosti.

3. Članak 12. stavak 1. točku (d) Direktive 92/43 treba tumačiti na način da mu se protivi nacionalna praksa koja podrazumijeva da se u slučaju da se, unatoč preventivnim mjerama, gubi kontinuirana ekološka funkcionalnost prirodnog staništa dotične vrste u određenom području, bilo oštećivanjem, uništavanjem ili pogoršavanjem, izravno ili neizravno, pojedinačno ili kumulativno, zabrana predviđena tom odredbom primjenjuje samo ako je vjerojatno da će se stanje očuvanosti dotične vrste pogoršati.

Potpisi